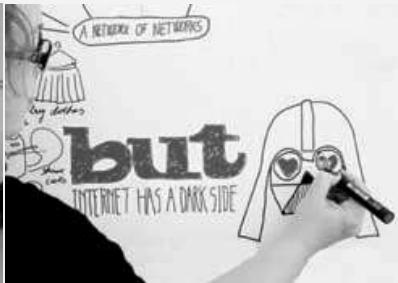

ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

ΕΝΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ
ΤΗΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ ΜΙΣΟΥΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΜΕΣΑ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

ιδιότητα του πολίτη εκφοβισμός εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα
εχθρικότητα ανεκτικότητα υπευθυνότητα αντιαθιγγανισμός αλληλεγγύη
ξενοφοβία δικαιοσύνη έγκλημα σεβασμός σεξισμός διαφορετικότητα ρατσισμός
ειρήνη εθνικισμός προκατάληψη συμμετοχή αντισημιτισμός ισότητα ομοφοβία
ασφάλεια αξιοπρέπεια ισλαμοφοβία ελευθερία διάκριση δημοκρατία μίσος

NO HATE
SPEECH
MOVEMENT

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

5.3 ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ

Καθένας έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της γνώμης και της έκφρασης, που σημαίνει το δικαίωμα να μην υφίσταται δυσμενείς συνέπειες για τις απόψεις του, και το δικαίωμα να αναζητεί, να παίρνει και να διαδίδει πληροφορίες και ιδέες, με οποιοδήποτε μέσο έκφρασης, και από όλο τον κόσμο.

Άρθρο 19, Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΚΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΜΙΣΟΥΣ

Η ελευθερία της έκφρασης έχει ουσιαστική σημασία για κάθε έργο που αποσκοπεί στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στην αντιμετώπιση της ρητορικής μίσους.

Παρότι κάθε μορφή καταχρηστικής συμπεριφοράς ή μίσους είναι δυσάρεστη και πολλές μπορεί να είναι ρατσιστικές, κάθε απόπειρα περιορισμού ή εξάλειψης εκφράσεων μίσους οφείλει να λαμβάνει υπόψη τα δικαιώματα αμφοτέρων των πλευρών. Αυτό περιλαμβάνει και το δικαίωμα των ανθρώπων που εκφράζουν μίσος. Μπορεί να φαντάζει παράξενο, αλλά ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σχεδόν πάντα αφορά προσπάθεια εξισορρόπησης διαφορετικών διεκδικήσεων επί δικαιωμάτων. Όσο και εάν αντιπαθούμε κακοποιούς, εγκληματίες, ακόμη και όσους πληγώνουν άλλους με λόγια, η προστασία βάσει των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ισχύει και για αυτούς.

Ο ελεύθερος λόγος - ή αλλιώς το δικαίωμα στην ελεύθερη έκφραση - θεωρείται θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα για δύο βασικούς λόγους: πρώτον, επειδή είναι σημαντικός για τον άνθρωπο μεμονωμένα και, δεύτερον, επειδή είναι σημαντικός για την κοινωνία. Η ελευθερία της έκφρασης αποτελεί μία από τις βασικές ανάγκες που είναι απαραίτητες για την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, ενώ παράλληλα διαδραματίζει καίριο ρόλο σε κάθε δημοκρατική κοινωνία.

Χωρίς ελευθερία έκφρασης, η δημοκρατία δεν μπορεί να λειτουργήσει, ενώ χωρίς δημοκρατία τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι απροστάτευτα.

Η ελευθερία έκφρασης «αποτελεί ουσιαστικό θεμέλιο [της δημοκρατικής κοινωνίας], βασική προϋπόθεση για την πρόοδό της και την ανάπτυξη κάθε ανθρώπου».

Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων: Υπόθεση Handyside κατά Ηνωμένου Βασιλείου

Στην καθημερινή ζωή, οι άνθρωποι συχνά αναφέρονται στο δικαίωμα στην «ελευθερία του λόγου». Στην πραγματικότητα, η ελευθερία της έκφρασης καλύπτει κάθε μορφή ανθρώπινης έκφρασης, όπως είναι ο γραπτός λόγος, οι εικόνες, η θεατρική αναπαράσταση, τα video, η μουσική, κ.ο.κ. Είναι, επομένως, άμεσα συνδεδεμένη με τη διαδικτυακή δραστηριότητα: όλα στο διαδίκτυο αποτελούν έκφραση και συνεπώς καλύπτονται δυνητικά από το δικαίωμα αυτό.

ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΚΦΡΑΣΗΣ;

ΕΙΝΑΙ ΚΟΜΜΑΤΙ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΦΥΣΗΣ!

Οι σκέψεις, οι απόψεις και οι πεποιθήσεις των ανθρώπων αποτελούν σημαντικό κομμάτι της ταυτότητάς τους. Όταν δεν επιτρέπεται σε κάποιον να εκφραστεί, ακυρώνεται ένα τμήμα της προσωπικότητάς του, υποβιβάζοντας την ταυτότητά του. Σε μεγάλο βαθμό, τα ανθρώπινα δικαιώματα αφορούν τη διατήρηση του προσωπικού ελέγχου επί της δικής μας ζωής, δηλαδή την αυτονομία.

Ο περιορισμός της ελευθερίας της έκφρασης περιορίζει την ικανότητα του ανθρώπου να συμμετέχει στην κοινωνία. Από μόνη της, η συμμετοχή λογίζεται βασικό ανθρώπινο δικαίωμα, τόσο ως μορφή κοινωνικής αλληλεπίδρασης, όσο και ως τρόπος επιρροής αποφάσεων που ενδέχεται να λαμβάνονται για λογαριασμό μας. Η συμμετοχή βρίσκεται στο επίκεντρο της δημοκρατίας και της ιδιότητας του πολίτη.

ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

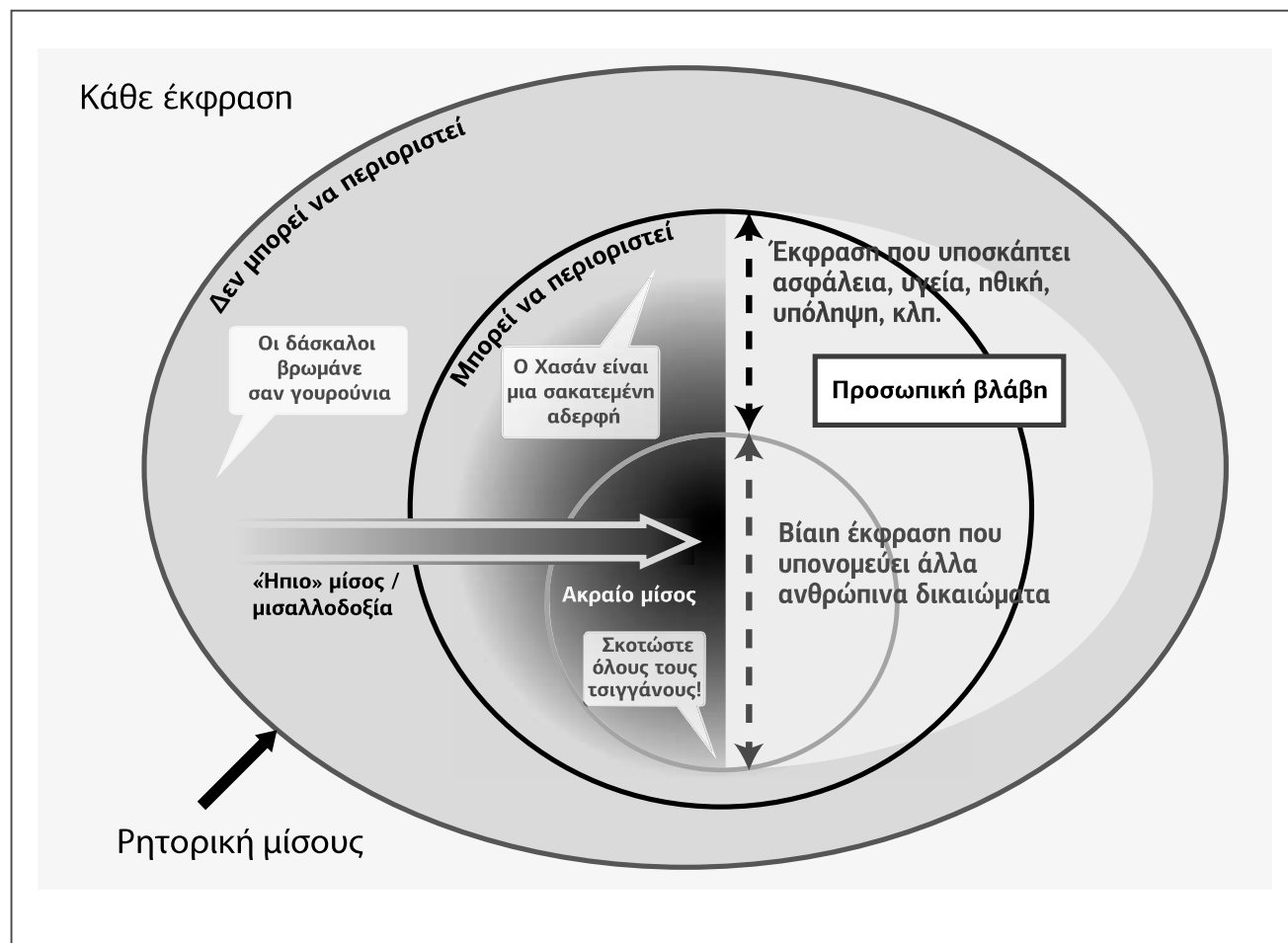
Ο διάλογος και η συζήτηση αποτελούν ζωτικό κομμάτι της δημοκρατικής κοινωνίας. Ιδέες γεννιούνται όταν τις μοιραζόμαστε με άλλους, βελτιώνοντάς τις, ενώνοντάς τις ή αντιπαραθέτοντάς τις με άλλες αντιλήψεις. Η δημιουργικότητα και η αλήθεια εξαρτώνται από την ανταλλαγή ιδεών, ενώ η ελεύθερη ανταλλαγή ιδεών συνεισφέρει στον πλούτο της κοινωνίας.

Ο διάλογος και η συζήτηση είναι επίσης εξαιρετικός τρόπος διευκόλυνσης των ανθρώπινων συναναστροφών. Καταλαβαίνουμε τους άλλους ακούγοντας τι σκέφτονται, ενδεχομένως διαφωνώντας μαζί τους, αλλά αναζητώντας πάντα από κοινού έναν τρόπο να συμβιώνουμε, που να επιτρέπει και στις δύο πλευρές να συνυπάρχουν. Και αυτό είναι σημαντικό για μια κοινωνία με συνοχή.

Επομένως, η ελευθερία της έκφρασης είναι σημαντική, τόσο επειδή επιτρέπει στην κοινωνία να αναπτυχθεί και να ευημερήσει, όσο και επειδή επιτρέπει στον άνθρωπο μεμονωμένα να αναπτυχθεί και να ευημερήσει. Η καταστολή της έκφρασης έχει αναγνωριστεί ότι μπορεί να γίνει μόνο εάν συντρέχει κάποιος πολύ καλός λόγος.

ΤΙ ΛΕΕΙ Ο ΝΟΜΟΣ;

ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ

Το σχεδιάγραμμα σκιαγραφεί χονδρικά τις μορφές έκφρασης που μπορούν να περιοριστούν ή που πρέπει να περιοριστούν βάσει του διεθνούς δικαίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Συμφωνείτε με αυτά τα όρια και περιορισμούς; Θεωρείτε ότι θα πρέπει να περιορίζεται περισσότερος (ή λιγότερος) λόγος;

Παρά τα ισχυρά επιχειρήματα υπέρ της προστασίας της ελευθερίας του λόγου, οι συνθήκες περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων αναγνωρίζουν επίσης ότι ο λόγος αποτελεί από μόνος του πράξη που έχει τη δυνατότητα να βλάψει άλλους, ακόμα και να απειλήσει την κοινωνία στο σύνολό της. Για τον λόγο αυτό, η ελευθερία της έκφρασης είναι ένα από τα δικαιώματα που μπορούν να περιορίζονται υπό συγκεκριμένες συνθήκες και που, ενίοτε, θα πρέπει να περιορίζονται. Πρέπει να υπάρχει ισορροπία ανάμεσα στο να επιτρέπεται στους ανθρώπους να εκφράζουν τις σκέψεις τους και στο να διασφαλίζεται ότι αυτό δεν υπονομεύει τα δικαιώματα των άλλων, ούτε προκαλεί μεγαλύτερη ζημιά στην κοινωνία.

Το Άρθρο 19 της ΟΔΑΔ και το Άρθρο 10 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) προστατεύουν αμφότερα την ελευθερία της έκφρασης. Το Άρθρο 10 ορίζει τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται όταν μια κυβέρνηση επιθυμεί να θέσει όρια στον ελεύθερο λόγο ή να τιμωρήσει

κάποια ανεπίτρεπτη μορφή έκφρασης. Οι προϋποθέσεις αυτές πρέπει να πληρούνται, ειδάλλως κάθε περιορισμός λογίζεται ως παραβίαση. Από την άλλη, μια κάποια ευελιξία επιτρέπει την ευρεία ερμηνεία των προϋποθέσεων, ούτως ώστε οι διάφορες χώρες να μπορούν να αντιμετωπίζουν τυχόν προβλήματα με τον πλέον κατάλληλο τρόπο.

ΤΙ ΛΕΕΙ Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ;

Κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ελευθερία για κάθε άνθρωπο να φέρει άποψη και να λαμβάνει και να επικοινωνεί πληροφορίες και ιδέες χωρίς παρεμβάσεις από δημόσιες αρχές και ανεξαρτήτως συνόρων.

ΕΣΔΑ, Άρθρο 10, παράγραφος 1

Πρώτον, η Σύμβαση ορίζει ότι η ελευθερία της έκφρασης είναι σημαντική και πρέπει να προστατεύεται. Δεύτερον, μέσα στην έννοια της ελευθερίας της έκφρασης, η Σύμβαση περιλαμβάνει τα εξής:

- Ελευθερία να φέρουμε άποψη
- Ελευθερία να λαμβάνουμε πληροφορίες «χωρίς παρεμβάσεις από δημόσιες αρχές»
- Ελευθερία να επικοινωνούμε πληροφορίες «χωρίς παρεμβάσεις από δημόσιες αρχές»

Τρίτον, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, εφόσον συντρέχει «κοινωνικά πιεστική ανάγκη», το Άρθρο 10 επιτρέπει κάποιους περιορισμούς στην ελευθερία της έκφρασης. Ωστόσο, κάθε περιορισμός πρέπει να είναι απαραίτητος για την κάλυψη συγκεκριμένης κοινωνικής ανάγκης, όπως επίσης οφείλει να είναι ανάλογος της ανάγκης αυτής - με άλλα λόγια, δεν πρέπει να είναι υπέρμετρος.

ΑΡΘΡΟ 10

Féret κατά Βελγίου

Κατά τη διάρκεια προεκλογικής εκστρατείας, διανεμήθηκαν διαφορετικά είδη φυλλαδίων με συνθήματα όπως «Αντισταθείτε στην ισλαμοποίηση του Βελγίου», «Σταματήστε την κάλπικη μεταναστευτική πολιτική» και «Στείλτε στα σπίτια τους τους μη Ευρωπαίους που θέλουν δουλειά». Ως αποτέλεσμα, ένας Βέλγος βουλευτής και μέλος του πολιτικού κόμματος «Εθνικό Μέτωπο» του Βελγίου καταδικάστηκε για υποκίνηση ρατσιστικής διάκρισης.

Προσέφυγε στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ισχυριζόμενος ότι είχε υποστεί παραβίαση του δικαιώματός του σε ελευθερία έκφρασης. Το Δικαστήριο δεν εντόπισε παραβίαση της ελευθερίας της έκφρασης. Επιπλέον, το Δικαστήριο έκρινε ότι το μήνυμά του, όπως μεταδόθηκε σε προεκλογικό πλαίσιο, αποτελούσε σαφώς υποκίνηση ρατσιστικού μίσους.

Η συγκεκριμένη προϋπόθεση της «αναλογικότητας» σημαίνει ότι η λογοκρισία, ως γενικός περιορισμός, δε θεωρείται συμβατή με το δικαίωμα των ανθρώπων σε ελευθερία της έκφρασης. Τα περιστατικά πρέπει να αξιολογούνται σύμφωνα με τα εκάστοτε χαρακτηριστικά τους, ενώ, όποτε αυτό είναι δυνατό, η έκφραση θα πρέπει να επιτρέπεται. Καλό είναι να βρίσκονται εναλλακτικές μέθοδοι για την προστασία εκείνων που είναι πιθανό να επηρεαστούν από συγκεκριμένα περιστατικά.

ΑΡΘΡΟ 17 ΤΗΣ ΕΣΔΑ

Πέραν του δικαιώματος στην ελευθερία της έκφρασης, η ΕΣΔΑ εμπεριέχει επίσης ένα άρθρο το οποίο απαγορεύει κάθε πράξη που αποσκοπεί στην «καταστροφήν οιασδήποτε δικαιώματος εν τη παρούση Συμβάσει». Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει ακραία παραδείγματα ρητορικής μίσους (όπως και διαδικτυακής ρητορικής μίσους).

Το Άρθρο 17 σημαίνει ότι οποιοσδήποτε καλέσει άλλους σε βιαιότητες εναντίον συγκεκριμένων ομάδων δε θα μπορέσει αργότερα να επικαλεστεί το δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης. Δεν υπάρχει δικαίωμα που να επιτρέπει να παροτρύνουμε επιθέσεις ή δολοφονίες ανθρώπων.

ΑΡΘΡΟ 17

Norwood κατά Ηνωμένου Βασιλείου

Ένας Βρετανός πολίτης καταδικάστηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο για εχθρική συμπεριφορά προς θρησκευτική ομάδα. Είχε κρεμάσει από το παράθυρό του μια μεγάλη αφίσα του κόμματος BNP (British National Party), που έδειχνε μια φωτογραφία των Δίδυμων Πύργων μέσα στις φλόγες, με τα λόγια «Έξω το Ισλάμ από τη Βρετανία - Προστατεύστε τον Βρετανικό Λαό» και το σύμβολο με την ημισέληνο και το αστέρι μέσα σε μια πινακίδα απαγόρευσης. Διαμαρτυρήθηκε στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, υποστηρίζοντας ότι η απόφαση αποτελούσε παραβίαση του δικαιώματός του στην ελευθερία της έκφρασης. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο απέρριψε την αίτησή του ως απαράδεκτη, κρίνοντας ότι μια τέτοια γενική και σφοδρή επίθεση ενάντια σε μια θρησκευτική ομάδα, που συνέδεε το σύνολο της ομάδας με μια δεινή τρομοκρατική ενέργεια, δεν ήταν συμβατή με τις αξίες που προκηρύσσει και εγγυάται η Σύμβαση, ήτοι την ανεκτικότητα, την κοινωνική ειρήνη και τη μη διάκριση, και ότι ο αιτών δεν μπορούσε να επικαλεστεί την προστασία του Άρθρου 10 (ελευθερία έκφρασης).

Garaudy κατά Γαλλίας

Ο συγγραφέας ενός βιβλίου με τίτλο *Οι Μύθοι της Ίδρυσης του Σύγχρονου Ισραήλ* καταδικάστηκε στη Γαλλία για τα αδικήματα της άρνησης εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας, της δημόσιας δυσφήμισης ομάδας ανθρώπων (συγκεκριμένα, της εβραϊκής κοινότητας) και της παρακίνησης σε φυλετικό μίσος. Ισχυρίστηκε ότι υπήρξε παραβίαση του δικαιώματός του στην ελευθερία της έκφρασης. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο έκρινε την αίτησή του απαράδεκτη, εκτιμώντας ότι το περιεχόμενο των σχολίων του αιτούντος ουσιαστικά αποτελούσε άρνηση του Ολοκαυτώματος, και υπέδειξε ότι η αμφισβήτηση σαφώς τεκμηριωμένων ιστορικών γεγονότων δεν αποτελούσε επιστημονική ή ιστορική έρευνα: ο πραγματικός λόγος ήταν η επανόρθωση του εθνικοσοσιαλιστικού καθεστώτος και να κατηγορηθούν τα ίδια τα θύματα ότι παραποιούν την ιστορία. Δεδομένου ότι τέτοιες πράξεις είναι σαφώς αντίθετες προς τις θεμελιώδεις αξίες που επιθυμεί να προαγάγει η Ευρωπαϊκή Σύμβαση, το Δικαστήριο εφήρμοσε το Άρθρο 17 (απαγόρευση κατάχρησης των δικαιωμάτων) και έκρινε ότι ο αιτών δεν είχε το δικαίωμα να επικαλεστεί το Άρθρο 10 (ελευθερία της έκφρασης).

ΠΟΙΟΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 10;

Παρότι οι κυβερνήσεις φέρουν την ευθύνη του περιορισμού της ελευθερίας της έκφρασης, όταν η εν λόγω έκφραση είναι δυνητικά επιβλαβής, οι υποθέσεις που εμφανίζονται ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στα πλαίσια του Άρθρου 10 συνήθως δεν αφορούν κυβερνήσεις που δεν έδρασαν. Αντιθέτως, αφορούν ενστάσεις για υποθέσεις όπου η κυβέρνηση έλαβε μέτρα για να περιορίσει την ελευθερία της έκφρασης, ενδεχομένως για να προστατεύσει συγκεκριμένες ομάδες ή άτομα, και ο περιορισμός αυτός θεωρήθηκε υπερβολικός. Το δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης είναι σημαντικό για τη ρητορική μίσους, επειδή μας βοηθάει να αντιληφθούμε γιατί κάποιες (ήπιες) μορφές μισαλλοδοξίας μπορεί να πρέπει να γίνονται ανεκτές σε μια δημοκρατική κοινωνία και επειδή θέτει κάποια όρια ως προς το τι θα πρέπει να επιτρέπεται να λένε οι άνθρωποι.

Τα θύματα της ρητορικής μίσους συνήθως αναγκάζονται να θίξουν προβληματισμούς σχετικά με δικαιώματά τους που υπάγονται σε διαφορετικά άρθρα, όπως είναι το δικαίωμα να μην υπόκεινται σε διάκριση ή το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΚΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ INTERNET

Η εξασφάλιση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον «εικονικό» κόσμο είναι ένα πεδίο που τώρα αναπτύσσεται και το πρόβλημα της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο καθιστά ιδιαίτερα επιτακτικό τον διάλογο. Περισσότερες πληροφορίες για την εφαρμογή του δικαίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον «εικονικό» κόσμο μπορείτε να βρείτε στις ενότητες για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και το διαδίκτυο (σελ. 180). Όσον αφορά την ελευθερία της έκφρασης, κάποια καίρια σημεία παρουσιάζονται στις παρακάτω ενότητες:

Η «ΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ» ΦΥΣΗ ΤΟΥ INTERNET

Πολλοί πάροχοι υπηρεσιών και πολλοί από τους δημοφιλέστερους ιστότοπους κοινωνικής δικτύωσης και μηχανές αναζήτησης έχουν έδρα στις ΗΠΑ ή σε άλλες χώρες όπου τα μέσα δίωξης είναι περιορισμένα. Οι απόψεις των ΗΠΑ για την ελευθερία της έκφρασης διαφέρουν από τις απόψεις που περιλαμβάνει το ευρωπαϊκό δίκαιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων και, πιο συγκεκριμένα, από την ερμηνεία που επιδίδει στο συγκεκριμένο δίκαιο το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Με την αμερικανική νομοθεσία είναι πολύ πιο δύσκολο να περιοριστεί η ελευθερία της έκφρασης, ακόμα και όταν η έκφραση είναι έκδηλα ρατσιστική ή καλεί σε βία. Αυτό σημαίνει ότι ιστότοποι μίσους που βρίσκονται σε αμερικανικούς διακομιστές (servers) δεν μπορούν να καταργηθούν εύκολα, ούτε είναι πάντα εφικτή η δίωξη υπέρμαχων του μίσους.

ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΣΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΟΧΩΡΟΥ

Το διαδίκτυο είναι ένας τεράστιος χώρος, μεγάλο μέρος του οποίου διαμορφώνεται από τους χρήστες και δεν υπόκειται σε εξωτερική παρακολούθηση ή διακυβέρνηση. Ακόμα και όταν υπάρχει βάσιμος λόγος να καταργηθεί ένας ιστότοπος, π.χ. επειδή κηρύττει υπέρ της βίας ενάντια σε κάποια κοινότητα, είναι σχετικά εύκολο για τους ιδιοκτήτες ή τους διαχειριστές τοποθεσιών (site managers) να ανοίξουν μια νέα τοποθεσία και να αναδημοσιεύσουν το αρχικό περιεχόμενο.

ΑΝΑΓΚΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΟΦΕΛΩΝ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Πολλοί πιστεύουν ότι η συγκεκριμένη πτυχή του διαδικτύου, δηλαδή η άνεση με την οποία μπορούν να το χρησιμοποιούν οι άνθρωποι για να επικοινωνούν όπως θέλουν, είναι ένα από τα βασικά δυνατά του σημεία. Η πιο αυστηρή παρακολούθηση και η λογοκρισία ίσως να επιτύχουν να μειώσουν τον όγκο της ρητορικής μίσους στον «εικονικό» κόσμο, αλλά η σύσταση ενός τέτοιου συστήματος θα είχε σημαντικές επιπτώσεις στον τρόπο με τον οποίο έχουν συνηθίσει να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο οι άνθρωποι. Θα μείωναν τον σημαντικό του ρόλο ως φόρουμ για ελεύθερη συζήτηση και διάλογο.

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

Το γεγονός ότι οι περισσότεροι ιστότοποι «ανήκουν» σε ιδιώτες ή ιδιωτικές εταιρείες σημαίνει ότι, χωρίς νόμους που να ρυθμίζουν πώς πρέπει να αντιδρούν στο μίσος ή σε εκκλήσεις για βία, είναι σχετικά ελεύθερα να επιτρέπουν όποιο περιεχόμενο θέλουν. Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι νόμοι με τους οποίους οφείλουν να συμμορφώνονται οι κυβερνήσεις: οι ιδιωτικές εταιρείες οφείλουν μόνο να τηρούν τους νόμους που κρίνουν απαραίτητους οι κυβερνήσεις!

Φυσικά, οι ιδιωτικές εταιρείες υπακούουν παράλληλα στον νόμο της αγοράς και συχνά το πιο πιθανό έναυσμα που θα τις οδηγήσει να αλλάξουν κάποια πολιτική τους είναι η πίεση από αυτούς που χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες τους. Αυτό καθιστά ακόμα πιο επιτακτική την ανάγκη οι νέοι άνθρωποι να γνωστοποιούν τις απόψεις τους για τη ρητορική μίσους στο διαδίκτυο σε όλους όσους είναι υπεύθυνοι για τους ιστότοπους που χρησιμοποιούν. Εντούτοις, επιτυχημένες διαδικτυακές εκστρατείες, όπως αυτή που διεξήχθη το 2013 από διάφορες ΜΚΟ για την απομάκρυνση από το Facebook περιεχομένου που νομιμοποιούσε τη βία ενάντια στις γυναίκες, υπερτονίζουν ότι τα όρια ανάμεσα στον ιδιωτικό και τον δημόσιο χώρο στο διαδίκτυο είναι όλο και πιο ασαφή. Επιπλέον, τέτοιου είδους εκστρατείες καταδεικνύουν ότι τα κράτη δεν μπορούν να βασίζονται μόνο στην αυτορρύθμιση. Ο διαδικτυακός χώρος αποτελεί και αυτός δημόσιο χώρο.